

Työ- ja elinkeinoministeriölle

kirjaamo@tem.fi

Lausuntopyynnön diaarinumero: TEM/972/03.01.01./2019

TEM lausuntopyyntö: luonnoksesta hallituksen esitykseksi julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain muuttamisesta ja eräiden siihen liittyvien säädösten muuttamisesta

Jyväskylän Kaupungin lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain muuttamisesta ja eräiden siihen liittyvien säädösten muuttamisesta

Kysymys 1.

Onko jälki-ilmoittamista koskevan velvoitteen laajentamien mielestänne tarkoituksenmukainen tapa valvoa sekä kerätä tilastotietoa kansallisista hankinnoista? Mikäli ei, minkä katsotte olevan tarkoituksenmukaisempi keino tämän valvonta- sekä tilastotarkoituksiin liittyvä ilmoittamisvelvoite toteuttamiseksi?

Jyväskylän kaupungin lausunto:

Emme lähtökohtaisesti kannata jälki-ilmoitusvelvollisuuden laajentamista kansallisiin hankintoihin. Ottaen huomioon vuonna 2017 voimaanastuneen hankintalain hallituksen esityksessä esitetyt tavoitteet, joista yhtenä nähtiin erityisesti kansallisten hankintamenettelyiden keventäminen, ei jälki-ilmoitusvelvollisuuden laajentaminen nähdäksemme tue tätä tavoitetta hankintayksikön näkökulmasta. Kansalliset hankinnat tulee tälläkin hetkellä ilmoittaa hankintalain mukaisesti, joten hankintojen avoimuus täyttyy tätä kautta. Kansalliseen hankintailmoitukseen vaadittavien tietojen laajentaminen voisi toimia yhtenä tilastoinnin tapana, jolloin ilmoitusmuotoja ei tarvitsisi nykyisestä laajentaa.

Jälki-ilmoitusten osalta pidämme kuitenkin yleisesti ottaen kannatettavana jälki-ilmoitusten tekemistä koontina tai hankintakohtaisesti. Tämä mahdollistaa hankintayksiköissä, joissa kilpailutuksia tehdään paljon ja useissa eri yksiköissä, joustavat toimintatavat.

Ehdotettuja koonti-ilmoituksia ei kuitenkaan vielä tällä hetkellä ole laajalti kansallisesti käytössä, ja tällöin tulisi huomioida myös kilpailutusjärjestelmien tekninen kyvykkyys tuottaa jälki-ilmoituksia koontimuotoisesti. Hallinnollisen taakan vähentämiseksi jälki-ilmoituskoontien tekeminen tulisi olla mahdollisimman automatisoitua ja pystyä tekemään koonti järjestelmässä tehtyjen kilpailutusten pohjalta (huomioiden TED-ilmoitusnumerot tmv. yksilöintitiedot). Tämä lisää merkittävästi hankintayksikön hallinnollista taakkaa, mikäli tiedot tulee syöttää järjestelmään manuaalisesti.

Hallituksen esityksessä 58 §:n ehdotetun säännösmuutoksen sanamuodon ja perustelujen osalta jää epäselväksi, voiko dynaamiseen hankintajärjestelmään perustuvien

24.7.2019

hankintojen osalta jälki-ilmoitukset tehdä hankintayksikön valinnan mukaan hankintakohtaisesti tai koonti-ilmoituksena neljännesvuosittain, vai velvoitetaanko hankintayksikkö teemmään molemmat (ehdotettu 58 § vrt. 101 §). Hallituksen esityksessä mainitun mukaisesti hankintakohtainen jälki-ilmoitus olisi dynaamisten hankintajärjestelmien sisällä tehtyjen hankintojen osalta pakollinen, mutta koonti ei. Ehdotamme, että molemmat olisivat sallittuja vaihtoehtoisina tapoina.

Ehdotamme myös, että jälki-ilmoitusvelvollisuuteen ei otettaisi velvoitetta myös kansallisen kynnysarvon alittavien, dynaamisen hankintajärjestelmän sisällä tehtävien hankintojen ilmoittamiseen. Mikäli velvollisuus laajennetaan koskemaan em. kynnysarvot alittavia hankintoja, on toimintatapa ristiriidassa esim. puitejärjestelyn sisällä tehtäviin kansalliset kynnysarvot alittaviin hankintoihin. Ehdotamme myös yhdenmukaisuuden vuoksi dynaamisen hankintajärjestelmän osalta koonnit tehtäväksi kerran vuodessa, kuten ehdotetussa kansallisia hankintoja koskevassa ilmoitusvelvoitteessa on määritetty.

Kysymys 2.

Rikosrekisteriotteiden hyödyntäminen pakollisten poissulkuperusteiden arvioinnissa laajennetaan E-liitteen mukaisiin sosiaali- ja terveystalvohankintoihin. Pitäisikö rikosrekisteriotteiden hyödyntämisen olla vieläkin laajempi vai onko kattavuus riittävä?

Jyväskylän kaupungin lausunto:

Mielestämme laajentaminen nimenomaan oikeutena, ei velvollisuutena on kannustettavaa.

Käytännön tilanteissa esiintyneiden haasteiden vuoksi pidämme erittäin tärkeänä, että hankintayksikölle jätetään mahdollisuus hankintakohtaiseen harkintaan tietyissä hankinnoissa, kuten liitteen E mukaisissa sosiaali- ja terveystalvohankinnoissa.

Pidämme myös erittäin tärkeänä rikosrekisteriotteiden sähköistä ja mahdollisimman automatisoitua tarkistamista, joskin toivomme kansallisesti selkeämpiä toimintatapoja eri maiden pakollisten poissulkemisperusteiden todentamiseen, jota tämä lakimuutos ei itsessään ratkaise. Tällä hetkellä EU- ja EU-maiden ulkopuolisten valtioiden eri käytäntöihin ja otteiden toimittamiseen liittyviin seikkoihin on hyvin vaikea löytää virallista tietoa. Myöskään tarjoajille ei ole usein näissä tilanteissa selvää, millaisia otteita tai selvityksiä heidän tulee toimittaa.

Automatisoitu ja sähköinen rikosrekisteriotteiden toimittamisvelvollisuus helpottaa myös tilanteita, joissa hankintamenettelyssä tulee valituiksi pieniä toimijoita. Kokemuksemme mukaan nykyinen rikosrekisteriotteisiin liittyvä käytäntö on joissain tilanteissa saattanut jopa aiheuttaa sen, ettei pk-yritys ole osallistunut tarjouskilpailuun. Toisaalta esimerkiksi useiden toimijoiden puitejärjestelyissä voisi tulla pohdittavaksi myös rikosrekisteriotteen tarkastamisen relevanttius ja hyöty suhteessa riskeihin: vaikka hankinnan ennakoitu arvo ylittäisi eu-kynnysarvon, mutta hankinta on jaettu useaan osaan siten, että yhdelle toimijalle tulevien ostojen määrä alittaisi selkeästi eu-kynnysarvon sopimuskaudella, voisiko rikosrekisteriotteen toimittamisesta näissä tapauksissa joustaa?

Kysymys 3.

Puitejärjestelyn sisällä tehtäviä hankintoja koskevaa sääntelyä täsmennetään. Katsoteko, onko hankintoja tehty vastoin puitejärjestelyn ehtoja silloin, kun kyse on hankintakokonaisuuteen kuuluvasta kansalliset kynnysarvot alittavista hankinnoista?

24.7.2019

Jyväskylän kaupungin lausunto:

Vastustamme ehdotettua säännöstä nykymuodossaan yhtyen Hansel Oy:n vastaavan kohdan lausuntoon asiassa. Siinä missä säännöksen tavoite on selkeästi kannustettava, säännös ehdotetussa muodossaan kyseenalaistaa koko puitejärjestelyjen käytön hankinnoissa ja niiden järkevän rakentamisen.

Puitejärjestelyyn päädytään usein erityisesti sellaisissa tilanteissa, joissa pieniä hankintoja tehdään hankintayksikössä useilta eri alan toimijoilta niin paljon, että ne muodostavat yhtenäisenä kokonaisuutena hankintalain perusteella kilpailutettavan hankinnan. Tosiasiassa puitejärjestelyyn alaan menevät hankinnat ovat kertahankintoina niin vähäarvoisia ja pieniä, että kilpailutuksella halutaan myös mahdollistaa joustava ja hankintayksikköä (ja tarjoajaa) mahdollisimman vähän hallinnollisesti sopimuskaudella kuormittava sopimus.

Suosimme jonkin verran tällaisia usean toimijan puitejärjestelyjä, jotta menettelystä saadaan kaikkia osapuolia palveleva kokonaisuus aikaiseksi. Puitejärjestelyn ehdot on yleensä jo puitesopimusta muodostettaessa toimittajakohtaisesti sovittu. Myös mekanismi puitejärjestelyn sisäisiin ostoihin esitetään jo tarjouspyynnössä. Kyse voi olla myös esimerkiksi palveluhankinnoista, joissa yritysten väliset etusijajärjestykset eivät takaa riittävää ja tarkoituksenmukaista laatua hankintayksikölle sopimuskaudella erityyppisten tarpeiden vuoksi, tai minikilpailutus ei palvele hallinnollisen taakan vuoksi sopimuskaudella tarkoitustaan tilanteissa, joissa puhutaan muutamien tuhansien eurojen hankinnasta puitejärjestelyn sisällä.

Säännöksen sanamuoto ei ole tarkoituksenmukainen siinäkään mielessä, että tällöin myös mm. päätöksentekoa ja muutoksenhakuoikeutta koskevat säännökset tulisivat sovellettaviksi kaikissa puitejärjestelyn sisäisissä hankinnoissa. Tämä lisää kohtuuttomasti hallinnollista taakkaa ja pahimmillaan vähentää yritysten tahtotilaa osallistua hankintamenettelyihin liiallisen byrokratian vuoksi.

Ehdotamme, että esimerkiksi puitejärjestelyiden osalta hankintalain 43 §:ään otetaan esitetyn muutoksen sijaan maininta, jonka mukaan myös puitejärjestelyn sisäisten, kansalliset kynnysarvot alittavien hankintojen osalta hankintayksikön tulee kuvata selkeästi tarjouspyynnössä syrjimättömät ja yksiselitteiset ehdot, joiden mukaan em. hankinnat tehdään puitejärjestelyssä mukana olevien toimijoiden kesken.

Kysymys 4.

Muita havaintoja ehdotukseen liittyen?

Jyväskylän kaupungin lausunto:

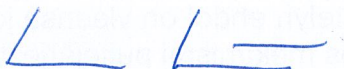
Lakiluonnos sisältää lähinnä pieniä, teknisiä muutoksia nykyiseen lainsäädäntöön.

Etenkään ehdotetun lain 31 §:n muutos ei kuitenkaan ole tarkoituksenmukainen ainakaan nykymuodossaan, vaan sisältää merkittäviä vaikutuksia niin hankintayksiköiden kuin tarjoajien toimintaan, kuten olemme edellä kuvanneet. Mikäli hankintojen pilkkominen on kansallisella tasolla ongelmallista, ihmettellemme että se olisi ongelma nimenomaan puitejärjestelyn tai dynaamisen hankintajärjestelmän sisällä tehtävissä hankinnoissa, eikä niinkään ylipäättään hankintalain kiertämiseen pyrkivissä hankinnoissa. Ehdotettu muutos ei näkemyksemme mukaan edistä hallituksen esityksessä esitettyjä tavoitteita.

24.7.2019

Valtakunnallinen hankintojen seuranta on sinänsä mielestämme kannustettavaa, sillä nykyisellään hankintojen kilpailutusten valvontaa ja raportointia tehdään hyvin pitkälti hankintayksikkökohtaisesti. Raportoinnin ja hankintalain noudattamisen seuraamisen tavoista tulee kuitenkin tehdä siinä määrin helppoja ja mahdollisimman pitkälle automatisoituja, jotteivat ne kuormita hankintayksiköitä liikaa. Tiedonkeruun tulee olla myös oikeassa suhteessa tiedon tarpeeseen.

Jyväskylässä 24.7.2019

Lasse Leppä
Kehitysjohtaja
Jyväskylän kaupunki

Hallintosäännön mukaisesti lausunnon Jyväskylän Kaupungin nimissä antaa kansliapäällikkö. Kansliapäällikön poissa ollessa lausunnon antaa nimettynä sijaisena kehitysjohtaja.